

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

ІНІ інститут історії, права та міжнародних відносин

Кафедра права та методики викладання правознавства

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять з навчальної дисципліни

«Цивільний процес»

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

Освітньо-професійна програма Право

Перший рівень вищої освіти

Мова навчання українська

Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Цивільний процес» для здобувачів вищої освіти за ОПП 081 Право. Суми: Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, 2020. – 32 с.

Розробник:

Чернадчук О.В. – член Ради адвокатів Сумської області, голова комітету по захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри права та методики викладання правознавства

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права та методики викладання правознавства Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка
протокол № 3 від «19» жовтня 2020 р.

Завідувач кафедри права
та методики викладання правознавства
к.пед.наук, доцент

Іваній О.М.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

На сьогодні однією з проблем правничої підготовки правників є слабка практична підготовленість здобувачів вищої освіти. Викладання дисципліни «Цивільний процес» в межах освітньо-професійної програми 081 Право Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка має сприяти подоланню цієї проблеми, виходячи з необхідності реалізації закладеної в ОПП особливості, що полягає в проведенні частини занять з професійно орієнтованих дисциплін (у тому числі й цивільного процесу) передбачено під час судових засідань та на базі правоохоронних органів; активному залученню представників правозахисних організацій та правоохоронних органів Сумського регіону до спільних заходів (семінарів, конференцій та ін.), що сприяє формуванню професійного світогляду здобувачів та якості їх підготовки.

Окрім цього, основний акцент при опануванні змісту навчальної дисципліни, зроблено на виконанні практичних завдань, що забезпечить як вироблення відповідних навичок, так і закріпить розуміння теоретичних положень цивільного процесу.

Особливістю вивчення цивільного процесу є і використанні інтерактивних методів навчання.

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел	критичного мислення, аналіз, синтез, частково пошуковий або евристичний метод, дослідницький метод	усне опитування, есе, науково-дослідна робота
РН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої	критичного мислення, аналітичний, компаративістський	самооцінювання, фронтальне опитування, тестування

проблеми		
РН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю	критичного мислення, дослідницький метод розв'язування юридичних задач, дискусії	усні опитування, розв'язання задач, есе
РН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему	критичного мислення, робота в малих групах, кейс-метод, сократівський метод, бесіда	усні опитування; захист індивідуального завдання
ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин	аналітичний, порівняльний, проблемно-пошуковий, кейс-метод, метод проєктів	усне опитування, самооцінювання, тести
ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.	аналіз ситуацій, ситуативні завдання, участь в дебатах, кейси, вебінари	усне опитування, самооцінювання, тести
ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.	бесіда, перевернуте навчання, мікрофон, «термінологічне доміно», дебати	усне опитування, самооцінювання, модульна робота
ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.	прес-конференція, тренінг, публічний виступ, робота в малих групах,	усне опитування, есе, науково-дослідна робота, самооцінювання

	дебати, навчальні судові засідання	
ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.	проблемно-пошуковий, метод «мікрофон», «прес-метод», моделювання професійного середовища, гостьові лекції фахівців	опитування, тестування, есе
ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.	бесіда, пояснювально-ілюстративний, аналіз історій і ситуацій	усне опитування, есе, науково-дослідна робота, тестування, самооцінювання
ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.	бесіда, лекція-діалог з аудиторією, «мозковий штурм», «коло ідей»	самооцінювання, тестування, фронтальне опитування
ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.	бесіда, аналіз ситуацій, мікрофон, кейс-метод, сократівський метод, метод шести капелюхів	усне опитування, есе, науково-дослідна робота, тестування, самооцінювання, проектування
ПРН 22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.	моделювання професійного середовища, критичного мислення, аналіз ситуацій, кейс-метод, тренінги, майстер-класи	самооцінювання, тестування, фронтальне опитування, розв'язання юридичних задач, складання процесуальних документів

ПРН 23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних	бесіда, аналіз історій і ситуацій, мікрофон, кейс-метод, майстер-класи, моделювання професійного середовища	усне опитування, тестування, самооцінювання, проектування
---	---	---

Алгоритм розв’язання практичних ситуацій:

Розв’язуючи практичні ситуації, наведені нижче, здобувачам рекомендується:

- 1) уважно ознайомитися з умовами завдання;
- 2) виокремити ті обставини (факти), що мають юридичне значення для правильного розв’язання завдання;
- 3) з’ясувати суб’єктний та юридичний склад правовідносин, що аналізуються;
- 4) визначити правові підстави розв’язання аналізованої ситуації;
- 5) з’ясувати відповідність обставин практичної ситуації з правовими підставами її розв’язання ;
- 6) формулювання висновку.

2. ПРАКТИЧНІ СИТУАЦІЇ ДО НАВЧАЛЬНИХ ТЕМ

Тема 1.1. Цивільний процес як галузь права, наука та навчальна дисципліна. Поняття цивільного процесу. Цивільна процесуальна форма. Поняття, предмет, метод цивільного процесуального права. Джерела цивільного процесу. Поняття, види, структура норм цивільного процесу та їх дія. Поняття, види і стадії цивільного судочинства. Система цивільно-процесуального права. Взаємозв'язок цивільного процесу з іншими галузями права. Наука цивільного процесуального права.

Тема 1.2. Принципи цивільного процесу. Поняття принципів цивільного процесу права. Система принципів цивільного процесу їх класифікація. Загальноправові принципи. Міжгалузеві принципи. Галузеві принципи.

Задача № 1

Гр. Іванов звернувся в суд з позовною заявою про поновлення на роботі, вважаючи, що за скороченням штату він був звільнений незаконно. До позовної заяви він додав виробничу характеристику, а щодо інших документів, що свідчать про його переважне право залишення на роботі, а також документів про його роботу і звільнення, заявив, що він не в змозі їх надати і просив суд їх витребувати.

Суддя ухвалив та направив ухвалу позивачу, у якій вказав, що збирання доказів не входить до обов'язків суду і що справа не буде розглянута, якщо позивачем не будуть представлені необхідні докази.

Чи правильно поступив суддя, прийнявши та направивши позивачу ухвалу зазначеного змісту? Якими нормами ЦПК України і якими принципами цивільного процесуального права повинен керуватися суддя при вирішенні питання щодо отримання необхідних доказів у справі? Які основні риси цих принципів?

Задача № 2.

При розгляді цивільної справи за позовом гр. Миколаєва до гр. Касьянової про право власності на частину будинку відповідач заявив клопотання про відвід судді в зв'язку з тим, що він йому не довіряє. Суддя це клопотання відхилив і продовжував у цьому ж засіданні слухати справу.

Потім відповідач заявив відвід і секретарю судового засідання за тією підставою, що вони брали участь у попередньому розгляді даної справи, що згодом було скасовано в апеляційній інстанції. Суддя задовольнив це клопотання, не виходячи до нарадчої кімнати і не постановляючи ухвали.

Чи правильно та з урахуванням закону діяв суддя?

Задача № 3.

У юридичну консультацію звернулася Смирнова, яка повідомила, що напередодні одним з місцевих судів м. Дніпропетровська була розглянута її цивільна справа. При цьому до складу суду входило 2 суддів, що ставили питання їй і іншим учасникам процесу.

Присутня в судовому засіданні секретар вела протокол. Смирнова просила роз'яснити, у якому складі суд правомочний розглядати цивільні справи?

Яку консультацію слід дати Смирновій? Який принцип цивільного процесу порушений судом, які правові наслідки може спричинити це порушення?

Задача № 4.

Місцевим судом була розглянута цивільна справа по спору між особами татарської національності. Судовий процес вівся російською мовою. В апеляційній скарзі один з відповідачів указав, що він не володіє російською мовою і не згодний з тим, що процес вівся російською мовою.

Який принцип цивільного процесу порушений, які правові наслідки його порушення?

Задача № 5.

Суд розглядав в судовому засіданні справу про розподіл спільно набутого майна між колишнім подружжям.

Позивач Свіделий Б.Л. в судовому засіданні заявив клопотання про відкладення розгляду справи для укладення договору про надання юридичної допомоги з адвокатом.

Відповідачка заперечувала проти відкладення справи та пояснила, що в неї не має грошей на адвоката. І якщо позивача буде представляти адвокат, а її ні, то ця обставина порушить принцип рівності сторін.

Суддя відмовив в задоволенні клопотання позивача і мотивував відмову тим, що відкладення провадження по справі порушить принцип рівності сторін в цивільному процесі і процес буде несправедливим по відношенню до відповідачки.

Чи були порушені принципи цивільного процесуального права суддею? Якщо так, то які?

В чому полягає принцип рівності сторін в цивільному процесі ?

Тема 1.3. Цивільні процесуальні відносини. Поняття цивільно-процесуальних правовідносин. Передумови виникнення цивільно-процесуальних правовідносин. Елементи цивільно-процесуальних правовідносин.

Задача № 1

Між двома членами ЖБК виник спір щодо переважного права на житлове приміщення, що звільнилося в тому ж кооперативі. Цей спір підвідомчій загальним зборам ЖБК.

Чи виникли в даному випадку цивільні процесуальні правовідносини, регульовані нормами ЦПК України. Назвіть підстави виникнення процесуальних правовідносин?

Задача № 2

Кустова в 16 років вступила в зареєстрований шлюб з Бобко. Через рік після реєстрації шлюбу вона звернулася в суд з позовом про розірвання шлюбу. Суддя відмовив в прийнятті позовної заяви, посилаючись на те, що Кустова не володіє повною процесуальною дієздатністю і не вправі самостійно звертатись до судових органів.

Прокоментуйте відмову судді з урахуванням норм чинного цивільного процесуального законодавства. Розкрийте поняття процесуальної правоздатності і дієздатності.

Задача № 3

Соколов пред'явив у суді позов до Макламова та інших про розірвання установчого договору, укладеного при утворенні ТОВ "Авдек". Свою вимогу Соколов мотивував тим, що відповідачі, що є засновниками ТОВ, не внесли в обумовлений договором термін свої вклади в статутний фонд. Рішенням місцевого суду установчий договір визнано недійсним.

Апеляційний суд рішення місцевого суду скасував і закрити провадження по справі, посилаючись на те, що спір має бути розглянутий не судом загальної юрисдикції, а господарським судом.

Чи вірно вчинив апеляційний суд (надайте розгорнуту відповідь з урахуванням норм права)?

Які відносини виникли між суб'єктами запропонованих правовідносин за умовами задачі?

Задача № 4

Бугримов звернувся в місцевий суд з позовом про відшкодування збитку. В обґрунтування позову він вказав, що Селезень - 14 років, Мирошніченко - 16 років і Котов - 18 років, у серпні 2004 р. проникли в гараж, який є його власністю і вкрали автомобіль "Москвич 410". На цьому автомобілі вони роз'їжджали по місту, не справилися з керуванням і урізалися в будівлю, у

зв'язку з чим автомобіль був пошкоджений. Відповідно до висновку технічної експертизи вартість відбудовного ремонту складає 1450 грн.

Визначите учасників цивільно-процесуальних правовідносин виходячи з того, що Селезень, Мирошніченко і Котів звільнені від кримінальної відповідальності по амністії.

Назвіть елементи і передумови даного правовідношення, можливі варіанти сторін при розгляді цивільного позову в суді.

Задача № 5

Нікопольський міський суд прийняв до свого провадження позовну заяву гр. Борисової, що мешкає в комунальній квартирі, про визнання недійсним обміну кімнати, що знаходиться в тієї ж квартирі. Обмін кімнат був проведений родиною Іванових, які мешкають в цій самій квартирі із громадянкою Коригиною. Свій позов Борисова обґрунтувала тим, що вона підозрює, що мав місце фіктивний обмін кімнатами. Суд розглянув позовну заяву і відмовив Борисовій у позові про визнання обміну недійсним.

Дайте аналіз ситуації з урахуванням елементів цивільних процесуальних правовідносин.

Тема 1.4. Сторони в цивільному процесі. Поняття сторін в цивільному процесі, їх процесуальні права та обов'язки. Цивільно-процесуальна правоздатність і дієздатність громадян та юридичних осіб. Процесуальна співучасть. Умови та порядок зміни неналежної сторони в процесі. Процесуальне правонаступництво.

Задача № 1

АТ “Зеніт” звернулось в суд з позовом до Храмова про витребування автомобіля ГА33102, мотивуючи це тим, що відповідач під час своєї роботи на посаді заступника генерального директора оформив з АТ АТК-2 договір купівлі-продажу автомобіля. При цьому, зловживаючи своїм службовим

становищем, покупцем вказав себе, а гроші за автомобіль були переведені за рахунок АТ “Зеніт”, про що стало відомо під час звільнення відповідача з посади.

Позивач просить визнати покупцем АТ “Зеніт” та зобов’язати відповідача повернути автомобіль власнику.

Відповідач позов не визнав.

В судовому засіданні було встановлено, що спірний автомобіль за договором міни був переданий Храмовим іншій юридичній особі – ТОВ “Спринт”.

Визначте сторін по справі. Які процесуальні наслідки укладання договору міни? Чи має право брати участь у справі ТОВ “Спринт”. Вирішить справу з урахуванням норм матеріального та процесуального права. Вирішить справу з урахуванням норм матеріального та процесуального права.

Задача № 2

Орлова Ірина звернулась до суду з позовом до Орлова Ігоря про стягнення аліментів на утримання доньки Олени у віці 21 року з тих підстав, що відповідач є батьком Олени – інваліда 1 групи з дитинства, яка отримує спеціальну пенсію.

Відповідач в утриманні доньки участі не бере, вона знаходиться на утриманні матері.

Позивачка просить зобов’язати відповідача виплачувати на її користь утримання доньки щомісяця кошти в розмірі одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Вона також просить викликати у судове засідання доньку Олену в якості свідка.

Визначте сторін по справі. Які дії повинен виконати суд після прийняття заяви? Вирішить задачу з урахуванням норм матеріального та процесуального права.

Задача № 3

Подружжя Герасимови з двома малолітніми дітьми за договором найму займають двокімнатну квартиру. Виконком районної Ради пред'явив позов до Герасимова про виселення його сім'ї до іншого житлового приміщення у зв'язку зі знесенням дому, в якому вони проживають. В позовній заяві в якості відповідача був вказаний лише наймач квартири – Герасимов.

Визначте сторін по справі, чи є співучасть?

Задача № 4

Нікітін, який працює в АТ “Луч” електриком, під час виконання трудових обов'язків отримав виробничу травму. Після тривалого знаходження на лікуванні висновком МСЕК йому була встановлена інвалідність 3 групи, він був визнаний таким, що втратив професійну працездатність на 25%.

Після звернення Нікітін до суду з позовом до АТ “Луч” про відшкодування шкоди, заподіяної його здоров'ю. АТ було реорганізовано в ТОВ “Старт”.

Які наслідки вибуття із справи АТ “Луч”? Як повинен поступити суд? Які норми права необхідно застосувати для вирішення запропонованої правової ситуації ?

Задача № 5

Горін, який пред'явив позов до Горіної про розділ спільно нажитого під час шлюбу майна, заявив про часткову відмову від позову за умови відмови Горіної від позову про стягнення аліментів на утримання неповнолітніх дітей.

Горіна погодилась на відмову від позову про стягнення аліментів за умови повної відмови Горіна від позову про поділ майна та укладення про це мирової угоди.

Чи можливі відмова від позову та укладення мирової угоди в такій ситуації? Які наслідки цих розпорядчих дій?

Тема 1.5. Треті особи та інші учасники в цивільному процесі. Поняття і види третіх осіб. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог. Інші учасники цивільного процесу.

Тема 1.6. Представництво у цивільному процесі. Поняття процесуального представництва та його значення. Види представництва та повноваження представника в суді.

Задача № 1.

Гр. Колотилів, керуючи автомобілем, що належав його батьку, у результаті наїзду розбив мотоцикл гр. Євсєєва, що знаходився на узбіччі.

Останній звернувся в суд з позовом про відшкодування збитків, заподіяних Колотилівим.

Визначте осіб, що можуть брати участь у даній справі. Чи може змінитися рішення, якщо Колотилів буде мати доручення на керування автомобілем, видане батьком? Чим відрізняються треті особи на стороні відповідача від співвідповідачів?

Задача № 2.

До гр. Самойлова в порядку спадкування перейшло домоволодіння померлого батька. У заповіті було сказано, що Самойлов повинен передати в довічне користування одну кімнату сестрі померлого, Давидовій.

Через якийсь час Самойлов пред'явив позов про виселення до родини Ширигових, що жили в успадкованому будинку. На прийом до судді з'явилася Давидова і заявила клопотання про її допуск до участі в справі.

Чи може Давидова бути допущена до участі в справі і яке її процесуальне положення?

Чим відрізняються треті особи, що заявляють самостійні вимоги, від співучасників?

Назвіть основні ознаки третьої особи, що заявляє самостійні вимоги, її процесуальний зв'язок з іншими особами, що беруть участь у справі.

Задача 3.

ТОВ «Спліт» звернулось до суду з позовом до керівника ТОВ Климова Н.Д. В суді інтереси позивача представляв головний бухгалтер ТОВ, у дорученні якого було вказано, що йому доручено вести справу з усіма правами позивача.

У судовому засіданні представник ТОВ відмовився від позову і суд закрити провадження по справі.

Чи вірне рішення прийняв суд? Як повинні бути оформлені повноваження представника?

Задача 4.

Петрова Т.Л. звернулась до суду з позовом до своєї племінниці, 11-ти річної Сигалової Катерини про повернення магнітофону, який вона взяла і довгий час не повертає, незважаючи на неодноразові вимоги Петрової Т.Л.

Відповідачка у судовому засіданні заявила, що магнітофона в неї немає, оскільки вона віднесла його в школу і там його хтось вкрав.

Хто повинен бути притягнутий до справи у якості відповідача, якщо спір виник з вини неповнолітньої особи? Вирішіть справу.

Тема 1.7. Підвідомчість та підсудність цивільних справ. Поняття підвідомчості та її види. Загальні правила визначення підвідомчості. Поняття підсудності цивільних справ. Види підсудності. Порухення правил про підсудність. Зміна підсудності.

Тема 1.8. Цивільні процесуальні строки. Поняття, значення і види процесуальних строків. Обчислення, зупинення, продовження і поновлення процесуальних строків.

Тема 1.9. Витрати та санкції цивільного процесу. Поняття витрат у цивільному процесі. Судовий збір. Витрати, пов'язані з розглядом справи у суді. Санкції цивільного процесу.

Задача 1.

Студент університету Орлов В. займався у Дніпропетровській міській бібліотеці. Під час занять він висмикнув із рідкої книги декілька сторінок та поклав їх у свій зошит. Коли Орлов здавав книгу це пошкодження було виявлено. За фактом пошкодження книги робітниками бібліотеки був складений акт.

Директор бібліотеки Олійник, дізнавшись про місце навчання Орлова, направила головному бухгалтеру університету акт про пошкодження книги та заяву про утримання із стипендії Орлова вартість книги у 10-ти кратному розмірі.

Яку консультацію про форму захисту права бібліотеки повинен надати юрист, в разі якщо до нього звернеться представник бібліотеки ?

Задача 2.

Визначте підвідомчість :

1) вимога робітника до роботодавця про відшкодування шкоди, спричиненої робітнику, в зв'язку з отриманим ним професійним захворюванням;

2) вимога підприємства до гардеробника у зв'язку зі втратою прийнятої їм на зберігання речі;

3) вимога Петренко про зняття арешту з майна;

4) заява про розірвання шлюбу з особою, визнаною недієздатною;

5) позов кредитора до спадкодавця, що пред'являється до прийняття спадку спадкоємниками;

6) заява про розірвання шлюбу з особою визнаною безвісно відсутньою;

7) заява про розірвання шлюбу з особою засудженою до позбавлення волі на строк більше ніж три роки.

Задача 3.

Шевченко отримали від сестри цінну посилку. Після того, як вона її розпакувала з'ясувалось, що всі речі, які в ній знаходились були пошкоджені.

Вона звернулась до юридичної консультації про надання юридичної допомоги щодо захисту порушеного права.

Яку консультацію повинен надати адвокат Шевченко? Визначте осіб, які повинні брати участь при розгляді даної справи.

Задача 4.

Президент акціонерного банку «Мрія» Попов наказом від 10.04.2012 р. позбавив віцепрезидента цього ж банку Уткіна повноваження підписувати кредитні договори. Ці повноваження були передані іншому віце-президенту – Беляєву.

Уткін оскаржив дії президенту акціонерного банку «Мрія» до ради директорів акціонерного банку.

Якому суду підвідомча дана справа?

Задача 5.

Драматург Харченко, який постійно мешкає в Запоріжжі, уклав договір с Київським театром про написання п'єси для театру. У договорі сторони записали, що всі спори, які виникають із укладеного договору, повинні розглядатись у Київському міському суді.

Харченко написав заказану йому п'єсу, але право першої постановки він надав Запоріжському драматичному театру. Київський театр звернувся до Київського міського суду з позовом до Харченко про обов'язок виконати договір. Однак Київський міський суд позов не прийняв, вказавши в ухвалі, що позов повинен розглядатись у районному суді.

Які види підсудності вам відомі? В якому суді повинна розглядатись ця справа?

Тема 1.10. Докази і доказування в цивільному процесі. Поняття судових доказів і засобів доказування. Факти, що не підлягають доказуванню. Розподіл обов'язків по доказуванню. Належність доказів і допустимість засобів доказування. Класифікація доказів. Забезпечення доказів. Судове доручення.

Задача 1.

Колесников звернувся до суду з позовом до колишньої дружини про передання йому на виховання неповнолітню дочку. До позовної заяви в якості доказів та обґрунтування своїх вимог він додав письмові заяви сусідів, що підтверджуються факти негативного впливу Колесникової на дитину, ухилення від обов'язку виховання дочки. Крім цього, позивач представив аудіо запис розмови, який відбулася у нього з відповідачкою, який свідчив про небажання Колесникової займатись виховання дитини.

Дайте визначення судових доказів. Назвіть засоби доказування за новим та чинним ЦПК.

Чи можуть вказані письмові матеріали та аудіо запис розглядатись в якості доказів по справі?

Задача 2.

Соколова звернулась до суду з позовом про визнання її чоловіка недієздатним внаслідок душевної хвороби. Заявниця надала суду довідку про стан здоров'я її чоловіка, а також заявила клопотання про виклик в якості свідків сусідів, які могли б підтвердити, що поведінка Соколова не відповідає звичайним нормам, а також лікаря психоневрологічного диспансеру, який на протязі декількох років лікував Соколова. Також суд витребував виписку із історії хвороби лікувального закладу, в якому Соколов знаходився на обліку.

Дослідивши матеріали справи суд визнав Соколова недієздатним внаслідок психічного захворювання.

Які особи повинні приймати участь при розгляді справ про визнання громадянина недієздатним ? Чи міг суд самостійно без подання відповідного клопотання витребувати виписку із історії хвороби лікувального закладу, в якому Соколов знаходився на обліку.

Чи вірно судом були застосовані норми про відповідність та допустимість доказів ?

Розкрийте правило про належність та допустимість доказів.

Задача 3.

Старцев звернувся з позовом до Альошина про стягнення частини боргу за проданий комплект меблів.

Відповідач, який був належним чином сповіщений про місце та час судового засідання, в суд не з'явився та не надав письмових пояснень по суті спору.

Позивач в якості доказів та обґрунтування своїх позовних вимог надав суду лист відповідача, отриманий їм за два місяці до звернення до суду, в якому Альошин писав про те, що має намір повернути борг через 10 днів.

Суддя, дослідивши матеріали справи, прийшов до висновку про задоволення позову та стягнення з відповідача частини боргу, що залишився.

Надайте оцінку доказів по даній справі. До якого виду доказів відноситься лист відповідача? Чи вірно діяв суд?

Задача 4.

Печеник подала до суду позов про виселення з будинку, що належав їй на праві власності, Ромової, оскільки строк договору оренди закінчився, а продовжувати його з Ромовою Печеник не бажає. У підтвердження своїх вимог Печеник надала суду документ про право власності на будинок, договір оренди будинку, характеристику з місця роботи, копію протоколу про притягнення

Ромової до адміністративної відповідальності за правопорушення. Також вона подала заяву про забезпечення доказів допитом свідків, які могли повідомити суд про аморальну поведінку Ромової у побуті.

Визначте належність зазначених доказів до справи. Вирішить справу з урахуванням норм цивільного та цивільно-процесуального права.

Задача 5.

Берекчан відмовився повернути автомобіль «Хонда» Жиліну, який було надано за довіреністю у користування на три роки. У зв'язку з цим Жилін звернувся до Берекчана з позовом. Берекчан пояснив у суді, що «Хонду» він купив у присутності свідків за 80000 грн., й просив визнати дійсним договір купівлі-продажу. Місцевий суд, враховуючи свідчення Гордієнка та Чайчухова, визнав укладення такого договору дійсним.

Визначте дотримання судом правил допустимості доказів. Вирішить справу з урахуванням норм цивільного та цивільно-процесуального права

Тема 2.1. Позов в цивільному процесі. Порухення цивільної справи в суді. Поняття позову та його суть. Види позовів. Право на позов. Право на пред'явлення позову і процесуальний порядок його реалізації. Об'єднання і роз'єднання позовів. Процесуальні засоби, що забезпечують відповідачу захист своїх прав проти позову. Зміни в позовному спорі. Забезпечення позову.

Завдання 1.

Скласти позовну заяву про:

- А) розірвання шлюбу;
- Б) розподіл майна подружжя
- В) поновлення на роботі

Тема 2.2. Підготовка цивільних справ до судового розгляду. Судовий розгляд справи. Попереднє судове засідання. Судові виклики і повідомлення. Поняття, стадії судового розгляду цивільних справ. Судове засідання як процесуальна форма розгляду цивільних справ. Ускладнення в процесі судового розгляду цивільних справ. Протокол судового засідання.

Завдання 1.

Скласти відзив на позовну заяву про:

- А) розірвання шлюбу;
- Б) розподіл майна подружжя
- В) поновлення на роботі

Завдання 2.

Скласти клопотання про:

- А) витребування доказів
- Б) виклик свідків
- В) призначення експертизи
- Г) долучення доказів
- Д) зміну предмету та підстав позову

Тема 2.3. Судові рішення. Поняття і види судових рішень. Вимоги, яким має відповідати судове рішення. Зміст судового рішення. Негайне виконання, визначення порядку виконання, надання відстрочки і розстрочки виконання. Виправлення недоліків рішення суду, що його постановив. Законна сила судового рішення. Ухвала суду.

Завдання 1.

Скласти рішення суду про:

- А) розірвання шлюбу;
- Б) розподіл майна подружжя
- В) поновлення на роботі

Завдання 2.

Скласти проект ухвали суду про:

- А) витребування доказів
- Б) виклик свідків
- В) призначення експертизи
- Г) долучення доказів
- Д) зміну предмету та підстав позову

Тема 2.4. Заочний розгляд справи. Поняття та визначення заочного розгляду справи. Умови та порядок заочного розгляду справи. Зміст заочного рішення. Способи та порядок перегляду заочного рішення. Повноваження суду при розгляді заяви про перегляд заочного рішення. Підстави для перегляду, скасування, оскарження заочного рішення.

Тема 2.5. Наказне провадження. Поняття і сутність наказного провадження і судового наказу. Порухення наказного провадження. Видача судового наказу. Повідомлення боржника про видачу судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві. Скасування судового наказу.

Завдання 1.

Скласти заяву про видачу судового наказу про:

- А) стягнення аліментів
- Б) стягнення нарахованої але не виплаченої заробітної плати

Завдання 2.

Проаналізувавши рішення ВП ВС та КЦС ВС систематизуйте підстави для скасування заочного рішення та призначення справи до розгляду за правилами позовного загального провадження в судовій практиці.

Завдання 3.

Підготуйте заяву про скасування заочного судового рішення та призначення справи до розгляду.

Тема 2.6. Окреме провадження. Загальна характеристика окремого провадження у цивільному судочинстві. Розгляд справ про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним. Розгляд справ про визнання громадянина безвісно відсутнім чи оголошення його померлим. Розгляд справ про усиновлення дітей, що проживають на території України громадянами України. Розгляд справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі. Розгляд справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення. Розгляд справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю щодо юридичних та фізичних осіб.

Завдання 1.

Проаналізуйте судову практику в справах окремого провадження за останні три роки. Яка питома вага таких справ у загальній кількості справ, що розглядаються судами в порядку цивільного судочинства? Проаналізуйте загальну кількість цивільних справ окремого провадження, розглянутих з порушенням строків, передбачених, кількість скасованих і змінених в апеляційному порядку рішень у цивільних справах окремого провадження, а також кількість задоволених судами заяв у справах окремого провадження.

Завдання 2.

Підготуйте заяву про усиновлення або про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних і фізичних осіб. Які вимоги встановлено законом для таких заяв?

Завдання 3.

Знайдіть в Єдиному державному реєстрі судових рішень кілька ухвал про залишення заяви без розгляду якщо під час розгляду справи у порядку окремого провадження виник спір про право, та проаналізуйте їх. Які саме підстави зумовили виникнення спору про право між учасниками справи? Чи спір було виявлено впродовж розгляду справи чи у вирішенні питання про її відкриття? Чи є процесуальні наслідки виявлення спору на різних стадіях провадження у справі?

Завдання 4.

Проаналізуйте судову практику в справах про визнання фізичної особи недієздатною. На яких підставах суд може розглянути таку справу без повідомлення й участі фізичної особи, щодо якої розглядається справа про визнання її недієздатною?

Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини від 27 березня 2008 року «Штукатуров проти Росії» та рішення Конституційного Суду РФ від 30 січня 2009 року.

Завдання 5.

Проаналізуйте судову практику в справах про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною, усиновлення та інші, в яких зобов'язані брати участь органи опіки та піклування. Які форми участі в судовому процесі органів опіки та піклування? Чи зобов'язаний суд дотримуватися рекомендацій, визначених органами опіки та піклування? В якому порядку вирішується питання про звільнення опікуна чи піклувальника особи?

Тема 3.1. Апеляційне провадження. Право апеляційного провадження та порядок його реалізації. Підготовка та порядок розгляду справи. Повноваження суду апеляційної інстанції. Рішення і ухвали суду апеляційної інстанції.

Завдання 1.

Знайдіть в Єдиному державному реєстрі судових рішень кілька ухвал різних судів апеляційної інстанції про відмову у відкритті апеляційного провадження. Які є підстави для відмови у відкритті апеляційного провадження?

Тема 3.2. Касаційне провадження. Право касаційного оскарження та процесуальний порядок його реалізації. Порушення касаційного провадження. Підготовка та розгляд справи судом касаційної інстанції. Повноваження суду касаційної інстанції. Підстави для скасування рішення суду в касаційному порядку.

Завдання 1.

Знайдіть в Єдиному державному реєстрі судових рішень і проаналізуйте ухвали суду касаційної інстанції про повне або часткове скасування рішення суду і передачу справи на новий розгляд до суду першої або апеляційної інстанції. Узагальніть підстави для скасування судових рішень судів першої та апеляційної інстанції, які зазначено в знайдених вами ухвалах. Які саме порушення норм процесуального права унеможливають встановлення фактичних обставин і мають значення для правильного вирішення справи та найчастіше стають підставами для скасування судового рішення?

Завдання 2.

Знайдіть у Єдиному державному реєстрі судових рішень і проаналізуйте ухвали апеляційного суду про відмову у відкритті касаційного провадження у справі у зв'язку з необґрунтованістю касаційної скарги і відсутністю

обґрунтованих підстав для перевірки матеріалів справи. В чому найчастіше полягає необґрунтованість касаційної скарги?

Завдання 3.

Підготуйте касаційну скаргу на рішення апеляційного суду у малозначній справі.

Тема 3.3. Перегляд судових рішень Верховним Судом України. Право та підстави перегляду судових рішень Верховним Судом України. Підготовка та процесуальний порядок провадження.

Тема 3.4. Провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами. Сутність та значення провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами. Підстави перегляду рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами. Процесуальний порядок перегляду рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами

Завдання 1.

Проаналізуйте особливості перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами, порівняйте їх з порядком перегляду судових рішень судами апеляційної та касаційної інстанції.

Завдання 2.

Знайдіть і проаналізуйте підстави для перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами, передбачені цивільним процесуальним законодавством інших країн. Якими ще підставами для перегляду судових рішень ви б доповнили перелік визначений ЦПК?

Завдання 3.

Знайдіть у Єдиному державному реєстрі судових рішень ухвали судів про відмову у відкритті провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами, про

залишення заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами, а також про повернення заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами та виділіть основні підстави та мотиви їх ухвалення. Узагальніть основні підстави для відмови у відкритті такого провадження, а також для залишення заяви без руху

Завдання 4.

Знайдіть у Єдиному державному реєстрі судових рішень судові рішення судів касаційної інстанції у провадженні у зв'язку з нововиявленими обставинами, якими вони передавали справу на новий розгляд. Проаналізуйте підстави та мотиви такого рішення суду. Які особливості перегляду судових рішень у провадженні у зв'язку із нововиявленими обставинами судами апеляційної та касаційної інстанції?

Тема 4.1. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб). Виконання судових рішень як стадія цивільного процесу. Суд у процесі виконання судових рішень. Поворот виконання.

Завдання 1.

17 травня 2001 р. Ленінським районним судом м. Чернівці (нині - Шевченківський районний суд м. Чернівці) було ухвалено рішення у цивільній справі № 2-1165/2001 р. за позовом Іванова І. М. до Петрова І. О. про стягнення боргу за договором позики.

На рішення Ленінського районного суду м. Чернівці від 17.05.2001 представником відповідача Петрова І. О. 10.10.2013 подано апеляційну скаргу, у зв'язку з чим матеріали справи направлено до апеляційного суду Чернівецької області.

Ухвалою апеляційного суду Чернівецької області від 22.10.2013 справу повернуто до Шевченківського районного суду м. Чернівці для належного

оформлення, тобто вирішення питання про відновлення втраченого судового провадження у порядку, встановленому цивільним процесуальним законом.

Представник позивача в судовому засіданні не заперечував проти відновлення втраченого провадження у справі.

Представник відповідача в судовому засіданні вважав за необхідне відновити втрачене судове провадження.

Судом встановлено, що 17 травня 2001 р. Ленінським районним судом м. Чернівці (нині — Шевченківський районний суд м. Чернівці) ухвалено рішення у цивільній № 2-1165/2001 р. за позовом Іванова І. М. до Петрова І. О. про стягнення боргу за договором позики.

На підставі Наказу про затвердження переліку судових справ, що утворюються в діяльності суду із зазначенням строків зберігання документів від 11.02.2010 № 22 справа за № 2-1165/2001 р. за позовом Іванова І. М. до Петрова І. О. про стягнення боргу за договором позики в 2010 р. знищена як така, що не підлягає зберігання.

10.10.2013 на це рішення представником відповідача подано апеляційну скаргу, яку направлено до апеляційного суду Чернівецької області.

Позивачем на запит суду частково надіслано певні документи зі справи.

Суд вважає за потрібне з власної ініціативи вжити необхідних, передбачених законом процесуальних заходів, спрямованих на відновлення втраченого провадження у зазначеній справі.

Враховуючи те, що ніхто із сторін у вказаній справі до суду із заявою про відновлення втраченого провадження не звертався, проте на рішення, постановлене у цій справі, є не розглянута апеляційна скарга, суд вважає за необхідне частково відновити втрачене судове провадження з метою забезпечення реалізації заінтересованими сторонами свого права на апеляційне оскарження рішення суду.

Проаналізуйте умови задачі. Чи правильно діяв суд?

Проаналізуйте таке судове рішення Шевченківського районного суду м. Чернівці у справі 727/9616/ 13-ц.

Завдання 2.

Складіть заяву про поворот виконання.

Тема 4.2. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.

Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню. Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.

Завдання 1.

Знайдіть у Єдиному державному реєстрі судових рішень ухвали судів про визнання та примусове виконання рішень іноземних судів. Проаналізуйте суб'єктний склад цих справ, підстави для надання дозволу або відмови у наданні дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду

Завдання 2.

Складіть клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення суду м. Відень про стягнення грошових коштів, що знаходяться на рахунках фізичної особи-відповідача, громадянина України, із додатками, а також заперечення проти зазначеного клопотання про визнання рішення іноземного суду

Тема 4.3. Провадження у справах за участю іноземних осіб. Розгляд справ за участю іноземних громадян, підприємств, організацій, осіб без громадянства в судах України. Судові доручення в міжнародному цивільному процесі.

Завдання 1.

Знайдіть у Єдиному державному реєстрі судових рішень рішення судів у справах, ускладнених іноземним елементом.

Проаналізуйте, які категорії справ є найактуальнішими; частка яких справ є найбільшою; які іноземні елементи найчастіше трапляються у цих справах.

Завдання 2.

Знайдіть судові доручення про надання правової допомоги до іноземного суду та проаналізуйте їх. Які вимоги ставляться до таких доручень? За якою саме правовою допомогою найчастіше звертаються суди? Проаналізуйте судові доручення іноземних судів. Якими процесуальними документами підтверджується виконання або неможливість виконання такого доручення?

Завдання 3.

Знайдіть у Єдиному державному реєстрі судових рішень судові рішення у справах щодо відновлення втраченого судового провадження. Проаналізуйте їх та порядок розгляду таких категорій справ.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основні:

1. Пригоцький В. А. Цивільний процес : курс лекцій; Вінниц. соц.-екон. ін-т Відкрит. міжнар. ун-ту розвитку людини «Україна». Вінниця : Нілан, 2017. 482 с.
2. Цивільне право та процес (2 частина) : навч. посіб. / кол. авт. [Коваленко А. В. (кер.), Круглова О. О. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. 128 с.
3. Цивільний процес : навч. посіб. / [Гусаров К. В. та ін.]. Харків : Право, 2018. 359 с.
4. Цивільний процес : посіб. для підгот. до іспитів / Андріанова Ж. І. [та ін.] ; [за заг. ред. І. С. Тімуш]. Дніпро : Середняк Т. К, 2016. 206 с.
5. Цивільний процес України: підручник / кол. авторів; за ред. В. О. Кучера. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 768 с.
6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р., № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

Додаткові:

7. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015.
8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод Рада Європи від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
9. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_043.
10. Конституція України від 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
11. Кодекс Законів про працю від 10.12.1971 р., № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
12. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р., № 2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

13.Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

14.Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р., № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.

15.Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 р., № 3781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.

16.Про Конституційний суд України: Закон України від 13.07.2017 р., № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.

17.Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р., № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

18.Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10.1992 р., № 2707-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12>.

19.Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р., № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

20.Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р., № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

21.Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р., № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

22.Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р., № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

23.Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р., № 1701-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>.